Р Е Ц Е Н З И Я

от Григор Найденов Григоров – професор по гражданско и семейно право в ЮФ на ПУ „П. Хилендарски”

На дисертационния труд на **Людмил Николаев Карауланов** – задочен докторант в Института за държавата и правото (ИДП) при Българска академия на науките на тема: „**Наследяване на дружествени дялове в дружество с ограничена отговорност**“, за присъждане на ОНС „Доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, специалност от регулираните професии 3.6. Право, докторска програма „Стопанско/търговско право“**.**

Уважаеми членове на Научното жури,

Със заповед на Директора на ИДП съм утвърден за външен член от състава на Научно жури в процедурата по защита на дисертационния труд на докторант Людмил Карауланов. На първото заседание на научното жури ми беше възложено да изготвя рецензия.

1. Информация за докторанта. Людмил Карауланов е магистър по право на СУ „Св. Климент Охридски“ от 2002 г. със специализации по правораздаване и публична администрация. Магистър е и по Международни отношения на СУ от 2011 г. В периода 2022 – 2025 г. е задочен докторант в ИДП при БАН.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Предмет на научното изследване е наследяването на дружествени дялове в ООД. Избраната тема е била предмет на защитен през 2024 г. дисертационен труд (на Ани Кънева, с дисертационен труд на тема „Наследяване на дружествени дялове и акции“ в ЮФ на Пловдивския университет). Отделни въпроси във връзка с наследяването на дружествени дялове са били предмет на множество други научни публикации. Но те не изчерпват всички въпроси, които стоят за изясняване при наследяването на дружествени дялове (ДД) в ООД. Това обстоятелство, а и фактът, че над 90% от всички действащи у нас търговски дружества са под формата на ООД и проблемите, с които практиката се сблъсква при наследяване на ДД в ООД, обосновават актуалността на дисертационния труд на Л. Карауланов.

Темата на труда е изключително сложна и нейното разработване поставя редица предизвикателства, предвид лаконичната и неясна правна уредба в ТЗ за наследяване на ДД в ООД. Разработването й предполага солидни познания както в областта на дружественото търговско, така и на гражданското право, в частност на наследственото право.

Трудът е в обем от 383 страници, структурирани в заглавна страница, съдържание, списък с използвани съкращения, увод, изложение от три части, заключение, библиографска справка и списък с използваните съдебни актове. Всяка част е разделена на римски точки, които включват арабски точки, като някои от арабските точки включват подточки. При написването на труда докторантът е използвал изключително богата научна литература, която включва практически цялата българска литература по темата, както и богата чуждестранна литература – основно на немски и английски език. Анализирал е и изключително богата съдебна практика – както на български, така и на чужди съдилища, и на СЕС, която включва 185 акта.

Към дисертационния труд са приложени екскурси, с които общият обем на труда нараства до 535 стр. С тях са изследвани странични въпроси, които са в органическа връзка с темата на дисертационния труд и проведеното научно изследване. Екскурсите обогатяват и допълват научното изследване, като му придават по-голяма дълбочина и спомагат за по-доброто разбиране на тезите, изложени в дисертационния труд, а чрез включените в тях сравнителни и емпирични данни създават основа за нови научни дискусии и за формулиране на предложения *de lege ferenda* във връзка с изследваните в тях въпроси.

Докторантът е формулирал точно целите и задачите на научното изследване, както и неговия обект и предмет. Основната цел е да се идентифицират противоречия и празнини в правната уредба и съдебната практика, и на тази основа да се доразвие теоретичната концепция относно наследяването на ДД. При извършване на изследването докторантът е използвал историческия, сравнително-правния, метода на нормативния анализ и индуктивния метод на научно изследване. Ползвал е законодателните модели на редица държави по темата на изследването – Германия, Австрия, Италия, Испания, Швейцария, Франция и Великобритания. Използвал е и достиженията на правната доктрина – наша и чужда. Черпил е аргументи за своите тези и от Модела Закон на Европейско дружествено право (European Model Company Act).

Докторантът е формулирал основната теза на изследването: ДД в ООД е особен обект на правото, различен от членството – призната от правото съвкупност с временен характер, който репрезентира членството в ООД.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати.

Докторантът е постигнал целите, поставени пред научното изследване – на базата на направения сравнително-правен и нормативен анализ на закона и на богатата практика по него, и използвайки достиженията на доктрината по изследваната тема, той е формулирал и обосновал редица оригинални изводи и е направил предложения за подобряване на правната уредба във вр. с наследяването на дружествени дялове в ООД, които имат теоретично и практическо значение.

В **Част I**, глава Първа на дисертационния труд докторантът изяснява същността на ООД като вид ТД и прави исторически и сравнителноправен преглед на правната уредба на наследяването на дружествени дялове в ООД. Той подчертава хибридната природа на ООД като дружествена форма, съчетаваща белези (елементи) както на персоналното СД, така и на капиталовото АД, а тези белези обясняват особеностите в правната уредба на наследяването на ДД. Начинът на наследяване на ДД е показател за това дали в ООД надделява персоналният или капиталовият елемент. На основа на сравнителноправния преглед на наследяването на дялове в европейските правни системи, докторантът извежда три основни законодателни модела на наследяване на ДД. Отбелязва, че българската уредба на наследяване на ДД, която възприема модела на винкулиране на участието в ООД, има най-много допирни точки с германския модел, но проявява и съществени различия от него (с. 90 и сл.). Докторантът посочва, че уредбата на наследяване на ДД в ТЗ е крайно лаконична като идентифицира в нея съществени празноти.

В глава Втора се изясняват основните понятия, които стоят в основата на наследяването на дялове – дял в капитала, дружествен дял и членството в ООД. Докторантът отграничава дружествения дял от членството, като акцентира на връзката и на отликите между двете понятия. Прави извод, че членство не може да съществува без ДД, обратното обаче е възможно. Изяснява връзката на ДД с членството и неговите отлики от членството и посочва, че обект на наследяване в ООД не е членството, а ДД като особен обект на правото (с. 96). ДД е юридически носител и обективираща форма на членството, като обект на правото той може да съществува извън членственото правоотношение и да бъде предмет на разпореждане при определени условия. ДД „пази“ и „въплъщава“ членството, но не го замества и не го създава. Докторантът формулира оригиналното схващане, че със смъртта на съдружника, когато членството му се прекратява, ДД се запазва като правен обект и репрезентира членството, но за разлика от членството не е носител на членствени права. ДД дава възможност на наследниците да придобият членство в ООД при определени условия – те придобиват право да поискат да придобият

членство в ООД. Юридическият факт, който трансформира ДД във вземане към ООД или го „връща“ в средата на членството, е резултатът от упражняването/неупражняването и/или уважаването или неуважаването на правото да се поиска придобиване на членство (с. 108 и 109).

Част II на дисертационния труд разглежда основанията за, субектите на и последиците от наследяване на дружествени дялове. Потвърждава се тезата, че обект на наследственото правоотношение е ДД, схванат като особен правен обект, а не членството в ООД, което е прекратено със смъртта на съдружник, нито имуществената равностойност на ДД (аргум. от чл. 129, ал. 1 ТЗ).

Наследственото правоотношение възниква в резултат от осъществяване на ЮФ, в който при наследяване по завещание включва действително завещателно разпореждане на съдружника и неговата смърт. При наследяване по закон смъртта на съдружника е единствения ЮФ за възникване на правоотношението. Дружественият дял като обект на правото с имуществена стойност е част от наследството. Субективното право на наследяване е елемент от наследственото правоотношение. То е гражданско непритезателно право, което се упражнява с едностранно волеизявление и включва две правомощия на притежателя – да приеме наследството или да се откаже от него. Правото на наследяване е абсолютно – адресати на правото са неограничен кръг лица (с. 141). Докторантът отграничава прецизно двете форми на наследяване от завета, както и последиците, които има заветът на ДД (чл. 146 и сл.).

Субекти на правото на наследяване са различни лица при наследяване по закон или по завещание. Те трябва да бъдат призовани към наследяване – обстоятелство, което не е посочено на систематичното място като предпоставка за наследяване (то е на с. 152 и сл.), а едва в Изводите към Част Втора от дисертацията (с. 217). Не виждам пречка ООД също да бъде наследник на ДД, но само по завещание, но тази възможността не е обсъдена от докторанта, нито последиците от придобиване на ДД от ООД по завещание. При отказ от наследство, призовани към наследяване може да бъдат община или държавата.

Докторантът правилно изтъква, че ДД е лична собственост на съпруга–съдружник – делът не е част от СИО. Затова при наследяване преживелият съпруг получава част от него, равна на частта на всяко от децата.

Условие за придобиване на ДД е приемането на наследството. Приемането му дава право на наследника да разполага с наследените ДД, да ги прехвърля при спазване на изискванията на чл. 129, ал. 1 ТЗ, да

поиска да бъде приет за съдружник или да претендира изплащане на паричната равностойност на ДД по чл. 125, ал. 3 ТЗ (с. 158).

Докторантът сочи, че с наследяване на ДД наследникът придобива не само имуществените права, но и редица неимуществени права, интегрирани в ДД – право на глас, на информация, на участие в общото събрание и др. Тези права не са *intuitu personae*, а функционират като инструменти, които обслужват имуществения интерес в ООД. Не се наследяват неимуществените членствени права, които са уговорени с оглед личността на наследодателя – те се прекратяват с прекратяването на членството поради неговата смърт (с. 174, 175). Въпросът, на който обаче не се дава отговор е защо посочените неимуществени права се придобият с наследяване на ДД, след като наследяването на ДД не дава право на наследника на членство в ООД, а единствено право да поиска да приобия на членство в ООД.

Правото да се поиска придобиване на членство в ООД е квалифицирано като потестативно с хибриден характер защото промяната в чужда правна сфера не настъпва автоматично с упражняването на правото, а изисква решение на ОС на ООД за приемане на нов съдружник като допълнителен правопораждащ елемент. Тази квалификация поставя у мен въпроса дали наследникът има право, за придобиване на членство, или само правна възможност, която не е гарантирана от закона. Посоченото „право“ се упражнява с изрично волеизявление на наследника до ООД (с. 186). Когато наследниците на ДД са няколко, те трябва да подадат съвместно искането за членство до ООД. ТЗ не урежда срок, в който дружеството да се произнесе по искането, а това създава правна несигурност. В тази връзка заслужава подкрепа предложението *de lege ferenda* да се уреди преклузивен срок, в който ООД да се произнесе по искането на наследника (с. 183). Упражняването на правото да се поиска да придобиване на членство цели наследеният ДД да се трансформира в ново членствено правоотношение. По-коректно би било да се каже, че целта е да се придобие членство в ООД предвид твърдението на докторанта, че ДД е сърцевината на членственото правоотношение в ООД. Но за тази трансформация не е достатъчно упражняването на правото – необходимо е решение на ОС на ООД за приемане на наследника за съдружник. Общото събрание (ООД) има право на избор да приеме нов съдружник или да изплати паричната равностойност на дела съгласно чл. 125, ал. 3 ТЗ (с. 180 – 182). В първия случай наследникът на ДД ще придобие членство в ООД, но той не встъпва в членственото правоотношение на наследодателя, а встъпва в ново членствено правоотношение (с. 186). Докторантът обаче не сочи от кой момент наследникът встъпва като съдружник в ООД, а това е въпрос, който има значение за правните поледици от възникване на членството. При отказ на ООД да приеме

наследниците за съдружниците, ДД се „разпада“ и в полза на наследниците възниква вземане към ООД към ООД по чл. 125, ал. 3 ТЗ (с. 185).

В *Глава Трета* от Част II се изясняват правните последици от наследяването на ДД, вкл. по отношение на права на трети лица върху ДД. Докторантът посочва, че ДД се придобива с всички права и задължения, включително тежестите, които го обременяват в момента на откриване на наследството съгласно принципа, че тежестите следва обекта при неговото прехвърляне. В частност наследниците придобиват ДД заедно с учредения върху него особен залог; противопоставим им е и запорът, наложен върху ДД. Подкрепа заслужава предложението да се създаде правна уредба за учредяване на право на ползване върху ДД, каквато съществува в законите на редица държави (с. 193 и сл.). Прецизно е направеното разграничение на наследяването на ДД от наследяването на вземане за разпределен приживе на наследодателя дял от печалбата на ООД (с. 201 и сл.) независимо, че систематично мястото на това разграничение не е в Глава Трета. Вземането за разпределен дял от печалбата е отделен от ДД обект на наследяване. Тъй като то е парично и делимо, наследниците придобиват припадащата се на наследствения им дял индивидуално вземане към ООД за част вземането за печалба. Но докторантът не дава отговор за съотношението между ДД и вземането за печалба, която е разпределена след смъртта на съдружника и преди наследниците да встъпят в членственото правоотношение (с. 203-204). Интересни, но смятам извън темата на дисертационния труд са поставените въпроси на МЧП, свързани с наследяване на ДД, и направените във връзка с тях предложения де леге ференда, както и въпросите свързани с данъчното облагане при наследяване на ДД.

В **Част III** на дисертационния труд са разгледани последиците от приемане на наследниците за съдружници в ООД и от отказа на дружеството да ги приеме. Като сочи, че ЮФ (предпоставките) за възникване на членство е същият, както при прехвърляне на ДД между живи лица по чл. 129, ал. 1 ТЗ, докторантът акцентира върху изискването за дееспособност като предпоставка за възникване на членство (с. 228 и сл.). Той обосновава схващането, че когато наследникът е недееспособно ФЛ, той не може да придобие членство. Подкрепа заслужава направеното от него предложение де леге ференда ТЗ да уреди възможност недееспособни лица на придобият членство чрез наследяване на ДД (с. 233, 234).Подкрепям и извода, че за придобиване на членство от наследник, който е съдружник в ООД, не е необходимо решение на ОС на съдружниците по чл. 122 ТЗ, но систематично мястото на този извод е в Част II. Подкрепа заслужава изводът, че решение на ОС не е необходимо при наличие на изрична разпоредба в дружествения договор, с която е

уредена възможност за наследяване на ДД на съдружниците, ако наследниците отговарят на изискванията на закона или дружествения договор (с. 247, 248), както и направеното на негова основа предложение за допълнение на чл. 129 ТЗ (с. 252, 253). Значим интерес както за практиката, така и за доктрината е анализът във връзка с управление и разпореждане с общ ДД, придобит от няколко наследници преди и след придобиване на членство в ООД. Докторантът сочи, че ДД репрезентира членственото правоотношение, поради това той е един и е неделим. ***До придобиване*** на членство разпореждането с ДД и упражняването на правото да си поиска придобиване на членство в ООД изисква общо съгласие на съпритежателите на ДД. ***След придобиване*** на членство правата по общия ДД се упражняват съвместно (чл. 132 ТЗ) и съпритежателите на ДД трябва да формират обща воля *в отношенията си с ООД*, когато упражняват имуществено право по общия ДД. Докторантът обосновава схващането, че *във вътрешните отношения* между съпритежателите по аналогия с чл. 32 ЗС, решенията във връзка с упражняване на правата по съпритежавания ДД се вземат с решение с мнозинство от притежаваните идеални части от ДД. Но схващането, че неимуществените права, които имат строго индивидуален характер (право на участие в ОС, право на информация, контролни права) може да се упражняват поотделно от всеки съпритежател на ДД, се нуждае от обосновка. Подкрепям схващането, че всеки отделен съпритежател разполага със самостоятелна легитимация за защита на тези права (с. 266 – 268).

Докторантът е обосновал убедително редица изводи, които подкрепям:

1) Че поради особената правна уредба в ТЗ за съпритежание на ДД, правилата на ЗС за съсобственост са приложими субсидиарно само за неуредените в ТЗ въпроси във вр. със съпритежанието на ДД (с. 264, 265). Тъй като ДД не е вещ, за разпореждането с него е неприложим чл. 76 ЗН относно разпореждането с отделни наследствени имоти (с. 266);

2) Изводът, че ДД не може да бъде предмет на съдебна делба (с. 283), и изводът, че отказ от правата върху ДД е недопустим, тъй като той би засегнал интересите на кредиторите, на ООД и на останалите съдружници (с. 306);

3) Че при смърт на ЕСК дружеството се прекратява със смъртта, противно на приетото в ТР № 1/2023 г. на ОСГТК НА ВКС (с. 330 и сл.). Обосновано в тази връзка е схващането, че наследниците са легитимирани да заявят прекратяването на ООД за вписване в търговския регистър (с. 336–338). Във връзка с анализа на проблемите в практиката по прилагането на чл. 157, ал. 1 ТЗ, подкрепа заслужават предложенията на докторанта за

изменение и допълнение на чл. 157, ал. 1 ТЗ и на чл. 15 ЗТРРЮЛНЦ (с. 344, 345).

Интересни и полезни за доктрината, доколкото поставят многобройни въпроси, са разсъжденията на докторанта във връзка с поделянето (делбата) на съпритежавания ДД (с. 271–289). Намирам обаче, че те като цяло са извън темата на дисертационния труд. Извън темата на труда са и разсъжденията за разпореждане с ДД, когато наследството (с включения в него ДД) се придобива по опис (с. 302 и сл.). Вярно е, че за разпореждане с наследеното имущество, придобито по опис, има особени правила в чл. 65 ЗН, но те нямат значение за действителността на разпоредителната сделка с наследения ДД, а за отпадане на ограничената отговорност на наследника, приел наследството по опис.

Във вр. с наследяване на ДД в ЕООД, докторантът приема, че ЕООД се прекратява автоматично със смъртта на едноличния собственик на капитала (с. 330, 331). Подкрепа заслужава тълкуването на чл. 157, ал. 1 ТЗ, според което изразът „ако не е уговорено друго“ изпълнява корективна функция спрямо автоматичното прекратяване, като допуска приживе едноличният собственик на капитала (ЕСК) да уговори промяна на правните последици в смисъл, че ЕООД няма да се прекрати със смъртта. Недопустимо е обаче да се уговори, че наследниците ще придобият автоматично членство в ООД (с. 325–327). Подкрепям и разширителното тълкуване на чл. 157, ал. 1 ТЗ, според което право да поискат продължаване на дейността на дружеството имат не само наследниците по см. на ЗН, но и заветникът на ДД, както и трето лице, което е придобило ДД от наследниците (с. 332, 333). Подкрепа заслужава и предложението де леге ференда да се уреди преклузивен срок, в който лицата, придобили ДД да заявят дали продължават дейността, както и да се разшири и изясни кръгът на лицата, които могат да поискат продължаване на дейността (с. 343, 344).

Докторантът поставя въпроса кой е адресатът на волеизявлението за продължаване на дейността – въпросът има както теоретично, така и практическо значение, но на него не е даден отговор. Докторантът правилно заключава, че наследниците имат потестативно право да заявят продължаване на дейността на ЕООД, но от разсъжденията му не става ясно какви са последиците от упражняването на това право и в частност – дали упражняването на правото е предпоставка за придобиване на членство в дружеството. Ако отговорът е положителен (вж. с. 354 и 355), е желателно тази особеност във връзка с придобиване на членство в ЕООД да бъде посочена изрично.

Обосноваването на повечето от посочените изводи свидетелства за възможностите на докторанта да анализира правната уредба, да води

научни спорове и да аргументира своите тези по спорни или неуредени в закона въпроси.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси. Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които имат приносен характер за правната доктрина и за развитието на практиката. Част от тях са обективирани в направените предложения де леге ферента за допълване основно на чл. 127, чл. 129а (предложение за уреждане на възможност за учредяване на продоползване върху ДД) и чл. 157 ТЗ. Наред с тях приносен характер имат:

– Сравнително-правното изследване на европейските модели за наследяване на ДД в ООД и съпоставката им с модела, възприета в ТЗ, което дава възможност за историческо и сравнително правно тълкуване и за точното прилагане на лаконичната и непълна уредба на ТЗ за наследяване на ДД в ООД;

– Формулираната от докторанта концепция за ДД като особен обект на правото с инструментална функция. Според нея ДД не е нито вещ, нито субективно право, нито съвкупност от права, а като *sui generis* правен обект, чиято цел е да репрезентира членствено правоотношение в ООД. Той има двойствено съществуване в рамките на членственото правоотношение – като икономическо ядро на членството, докато последното съществува, както и извън членството като обект, който при смърт на съдружник съществува временно извън членственото правоотношение. Дружественият дял съществува като правен обект докато е налице възможност да изпълнява своята репрезентативна функция – отпадането на тази възможност води до погасяването му като правен обект. Той не се погасява със смъртта на съдружника, а с отказа на наследниците от възможността да поискат членство в ООД или с отказа на ООД да ги приеме за членове;

– Доразвиването от докторанта на схващането в доктрината, че не всички неимуществени права по ДД са *intuitu personae*. Част от тях са иманентно свързани с ДД, а не с личността на съдружника, защото обслужват упражняването на имуществените права по него. Това обстоятелство позволява те да се наследят с наследяването на ДД. Не се наследяват неимуществените права, които са свързани с личността на съдружника – те се прекратяват с прекратяването на членството поради смъртта на съдружника.

– Научно–приложно значение за развитието на законодателството и за правоприлагането анализът и редица изводи, направени основно в Част III на дисертационния труд, както и в екскурси 3 и 4 към дисертационния труд.

5. Оценка на публикациите по темата на дисертацията.

Докторантът има четири публикации по темата на дисертацията, както и четири други под печат, които са имплементирани в дисертационния труд. За тях важи изцяло оценката, която давам на труда.

6. Оценка на автореферата.

Авторефератът на дисертационния труд съдържа 28 страници. В него докторантът е представил коректно в резюме съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси.

Към дисертационния труд имам както принципни, така и конкретни бележки.

7.1. Принципните ми бележки са свързани *със съдържанието и обема* на дисертационния труд, с редица *противоречия и необосновани изводи* при неговото представяне, както *и с тезата на докторанта*, че ДД е особен обект на правото, различен от членството в ООД.

7.1.1. Целта на съдържанието е да ориентира читателя за основните въпроси, включени в книга и да му помогне по-лесно да намери интересуващия го въпрос. Съдържанието на дисертационния труд постига обратния ефект – то е изключително детайлно, често изкуствено раздробено на множество римски и арабски точки и подточки, и не подпомага, а ще затрудни читателя да намери интересуващия го въпрос. Не намирам смисъл отделен абзац от няколко изречения да се обособи като (под)точка в рамките на съдържанието, а такива в труда са многобройни. Негативният ефект на подробното съдържание се засилва от често нелогичната подредба на отделните точки и подточки в рамките на съответната глава от дисертацията и липсата на съответствие между заглавието на съответната точка и изложението в нея. Пример (но не единствен) за това е т.3 на с. 137, в която въпросът дали вписването на изключването на съдружник преди смъртта му препятства наследяването на ДД няма нищо общо със заглавието на т.3 – ограничения, принципи и последици при наследяване на дялове. От нея не научих нищо и за принципи и последици при наследяване на ДД – изложението се отнася отчасти до ограничения за придобиване на членство в ООД, но не за наследяване на ДД.

Не виждам логическа връзка между т.II от Част III, Глава първа (*Управление и разпореждане с наследен ДД в и извън членствената среда*) и включените в нея арабски точки. Логически коректно би било т.1 от т. II да бъде посветена на управление и разпореждане с наследения ДД до придобиване на членство от наследниците (а не на съпритежание върху

наследени дялове до извършване на подялба, най-малко защото такава подялба може да се извърши както преди придобиване на членство от наследниците, така и след това) като в рамките на точката биха могли да се обособят като самостоятелни подточки управление и разпореждане с ДД. Съответно т.2 би следвало да бъде посветена на управление и разпореждане с наследения ДД след придобиване на членство от наследниците (а не на поделяне на наследен ДД). В рамките на сегашната т.2 не виждам принципна разлика в съдържанието на подт. 2.3. и 2.5., нито нужда от тяхното обособяване (с. 278–280). Мястото на сегашната т. 2.5 (с. 280 – *Доброволна делба на наследени дялове*) е логически в т. 2 на с. 271 (*Поделяне на наследен дружествен дял*). Извън предмета на т. 3 (*Разпореждане с придобит по наследство ДД, с. 289)* са включените в нея подт. 3.4. и 3.5. (за придобиване на собствени дялове от ООД и за поемане на освободен ДД от съдружниците). Има разминаване между заглавието на т.III (*Осребряване на дела при отказ от членство*, с. 306) и изложението в тази точка. То се отнася до възникване на вземане по чл. 125, ал. 3 ТЗ след прекратяването на ДД, а не за осребряване на дела. Осребряването на ДД е предмет на изложение в предходната т. II.

Подобна нелогична подредба на съдържанието и липса на съответствие между точките от него и изложението в тях се наблюдава и в Част Втора на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в неприемливо голям обем и е добре да се намали, а за това има много резерви. *Първо*, трудът съдържа множество повторения във всяка от трите Части. В рамките на съответната Част често многократно и по различен начин се повтарят едни и същи съждения, във Втора и Трета част многократно се повтарят тези, които са представени в Глава Първа. *Второ*, трудът включва анализ на много законови разпоредби и въпроси, които са извън темата, защото те не проявяват особености при наследяването на ДД (с.с. 86 и сл., 164–166, 169, 172, 191,192, 206, 272 и сл., 304, 317 и сл. и др.). Такива напр. са въпросите за обхвата на отговорността на наследника, приел наследството по опис, за спора дали извършването на опис е част от процедурата за приемане на наследството, въпросът за срока за приемане на наследството, въпросът за призоваване на наследник, въпросът за възможността за прихващане и задържане на дял от печалбата, което ООД може да извърши срещу неизплатената изцяло стойност на записания дял – обект на наследяване и ред други въпроси. Не е предмет на дисертационен труд подробното представяне на становища във връзка с издадено Тълкувателно решение на ВКС – в това отношение намирам т. III от Глава Втора, на Част трета от дисертационния труд за ненужна. От прочита на тази част оставам с впечатление, че докторантът се е „удавил“ в съдебна казуистика и като се е опитал да обхване огромната съдебна практика образно се е „загубил в

гората“, а резултатът е накъсано, несистематизирано, нелогично и често хаотично изложение „на парче“ на важни въпроси във връзка с последиците от възникването или невъзникването на ново членство от наследения ДД.

7.1.2. В дисертационния труд има много неточни и необосновани, взаимно противоречащи си, а често и неверни твърдения. Смятам, че основна причина затова са буквалното позоваване на докторанта на различни правни източници и недостатъчно задълбоченият негов анализ и осмисляне на правната уредба за наследяване на ДД.

На с.с. 96 и 106 се твърди, че *членство без ДД в ООД не може да съществува*, тъй като ДД е основа за възникване на членственото правоотношение. Обратно е твърдението на с. 24 – членствено правоотношение възниква с поемане на дял в капитала, въз основа на поетия дял съдружникът трябва да направи имуществена вноска и едва след извършване на тази вноска съдружникът придобива ДД. Невярно е твърдението (на с. 107), че „делът в капитала е съответен на извършената дялова вноска“. Вярно е обратното – дяловата вноска трябва да съответства на дела в капитала, който е фиксиран в дружествения договор и затова няма как да се определя по размер от извършената срещу него дялова вноска. Вноската може да бъде и по-голяма по размер от поетия дял в капитала, но не може да бъде по-малка, с оглед на изискването за пълно покритие на капитала на ООД – това изискване е отразено на с. 24.

Докторантът правилно сочи, че за целите на наследяването е от съществено значение да се установи ясно разграничение между ключовите понятия *дял в капитала*, *ДД* и *членство*, които често се смесвали в правната терминология (с. 107). От посочените взаимно изключващи се и неверни негови твърдения обаче се налага впечатлението, че той не си е изяснил и не прави ясно разграничение между трите понятия. Това впечатление е се затвърждава от факта, че на редица места докторантът смесва ДД с членството в ООД.

На с. 233 в уместното предложение де леге ференда да се уреди възможност за лица с ограничена дееспособност да придобиват членство в ООД, докторантът предлага тези лица да упражняват членствените си права със съдействието ***на законния им представител***. Законен представител по нашето право обаче имат само малолетни и напълно недееспособни лица.

На с. 247 в рамките на два съседни абзаца се твърди, че чл. 137, ал. 1, т. 2 ТЗ е императивна и диспозитивна разпоредба. А разпоредбата може да бъде или императивна, или диспозитивна.

На с. 254, 255 необосновано се твърди, че вписването на наследниците като съдружници в ТРРЮЛНЦ има декларативно действие, въпреки изричната и недвусмислена разпоредба на чл. 140, ал. 4 ТЗ и без позоваване на спорното схващане на ВКС за ограниченото конститутивно действие на вписването във вътрешните отношения на ООД.

Неточно на с. 306 се твърди, че ако нетната стойност на активите е под регистрирания капитал, вземането на напускащия съдружник или на наследниците (към ООД) е по-малко по размер от направената капиталова вноска. Коректният извод би бил, че в този случай напускащият/наследниците няма да получи нито стотинка от ООД на основание чл. 125, ал. 3 ТЗ.

На с. 169 се твърди, че отказът от наследството (с включения в него ДД) на починалия ЕСК на ООД… можело да доведе до прекратяване н дружеството съгласно чл. 157, ал. 1 ТЗ. Обратното становище се застъпва на с. 323 – прекратяването на ООД настъпва екс леге със смъртта на ЕСК на ООД. Вероятно поради липсата на категорична позиция по въпроса за последиците от смъртта на ЕСК на капитала за ООД, на с. 329 се твърди, че наследниците имали право на избор между продължаване и прекратяване на дружеството. Наследниците нямат такъв избор, а в зависимост от окончателното становище, което докторантът ще формулира по въпроса, те биха имали възможност или да прекратят ООД (ако се приеме, че то не е прекратено автоматично със смъртта на ЕСК), или да приемат решение за продължаване на дейността на ЕООД (ако то е прекратено).

Взаимно изключващи отговори са дадени и по въпроса дали всички наследници на починалия ЕСК могат да продължат дейността, като встъпят като съдружници, или това може да направи само един от тях при условие, че придобие идеалните части на останалите в ДД. На с. 333 се твърди, че „прекратяването или продължаването на ЕООД не може да се извърши по волята само на един от наследниците – необходимо е съгласие между всички наследници. Подобно е твърдението на с. 354, 355 – *„когато наследниците на починалия ЕСК са няколко, е възможно дейността на дружеството да бъде продължена само от един или няколко от тях*“. На с. 333 обаче се твърди точно обратното – „*тъй като ЕООД е… дружество с един собственик на капитала, продължаването на дейността изисква капиталът да се концентрира в ръцете на едно лице*“. Това налагало дяловете предварително да се консолидират в полза на един от наследниците или на трето лице, преди да се поискало продължаване като ЕООД. Последното твърдение е невярно или най-малкото необосновано, защото законът не изисква при смърт на ЕСК ООД да се продължи като ЕООД.

Необоснован е изводът (с. 251), че в хипотезата на винкулация на ДД, заложена в дружествения договор (която изисква предварително…. съгласие на ОС в полза на прехвърлителя-съдружник, вкл. и към друг съдружник) прехвърлянето на ДД е нищожно. Бих попитал какво е основанието за нищожност на прехвърлителната сделка – такова не може да се извлече от чл. 26 ЗЗД, нито от разпоредбите на ТЗ. Друго схващане по въпроса е изразено на с. 294 – липсата на съгласие на ОС при прехвърляне на ДД не води до нищожност на сделката, но прави същата непротивопоставима на дружеството.

Не е вярно твърдението (с. 98), че липсва „*консистентна диференциация в закона между дял от капитала и дружествен дял*“ – такава е прокарана в редица текстове на Глава 13 от ТЗ, вкл. в чл. 127 ТЗ. То колидира на твърдението, че „*делът от капитала стои в генерична функционална и причинна връзка с ДД*..“ (с. 24). Невярно е твърдението (с. 176), че от чл. 127 ТЗ може да се направи извод, че делът като правна съвкупност включва имуществени ***и неимуществени*** съставни правомощия – подобен извод не може да се извлече от чл. 127. Невярно е твърдението (с.134), че страните по наследственото правоотношение са наследодателят (починалият) и наследниците – починало лице не може да бъде страна по правоотношение, вкл. наследствено.

Не е вярно твърдението (с. 355) че вписването на продължаване на дейността на прекратеното поради смърт на ЕСК ООД въз основа на решение на наследниците по чл. 157, ал. 1 ТЗ…. не е „продължаване“ по смисъла на чл. 157, ал. 1 ТЗ, ***а е преобразуване***…. по реда на чл. 264 и сл. ТЗ. Вярно е, че имаше съдебната практика в този смисъл, но тя отдавна е преодоляна като неправилна.

На редица места докторантът говори за наследяване на повече от един ДД, които наследодателят е притежавал (вж. напр. с. 219). Това твърдение колидира с казаното от него, че ДД репрезентира членственото правоотношение, поради това той е един и е неделим, както и че „*съществуването на ДД …е обусловено и .. е поставено в зависимост от възможността да репрезентира … членствено правоотношение* (с. 25). Тъй като наследодателят е имал само едно членствено правоотношение с ООД, не е възможно той да има няколко ДД. Това твърди и докторантът на с. 219 – „*членството на наследника в ООД е само едно, независимо от притежаваните дялове*“. Смятам, че това противоречие се обяснява със смесването на ДД, който е само един, с дялове в капитала и с възможността съдружникът в ООД да притежава повече от един дял в капитала.

С оглед на направените бележки, на мястото на докторанта бих преработил изцяло Част III на дисертационния труд и бих коригирал

установените противоречия и необоснованост в Част I и Част II. А чрез заличаване на въпросите, които са извън темата на дисертацията, както и на многобройните допуснати повторения, бих редуцирал обема на труда до по-нормален обем.

7.1.3. Тезата на докторанта е, че ДД е особен правен обект и е нещо различно от членството в ООД. Тя намира опора в чл. 129, ал. 1 и чл. 125, ал. 1, т. 1 ТЗ и е последователно прокарана в изложението на дисертацията. Според нея ДД репрезентира действащо или потенциално членствено правоотношение. В рамките на правоотношението ДД не е самостоятелен обект, а извън правоотношението той придобива самостоятелно съществуване като обект на разпоредителни сделки и на наследствено правоприемство (с. 24 и 25). Тази теза е недостатъчно обоснована поради следните съображения:

Първо, законодателят не урежда единно понятие за ДД, липсва и легално определение на ДД. В глава 13 на ТЗ той не говори за членство или членствено правоотношение в ООД, а за участие или за ДД. Затова според преобладаващото схващане в доктрината ДД е синоним на членство в ООД. Самият докторант на редица места смесва ДД с членството в ООД, схванато като правоотношение (вж. напр. с. 96 във вр. със с. 24);

Второ, не става ясно какви мотиви са наложили законодателят наред с членственото правоотношение в ООД, което е самостоятелен обект на право, да създаде още един особен правен обект в лицето на ДД. В дисертацията не намерих убедителни мотиви за това. Според докторанта ДД се обособява като особен правен обект….с цел да се улесни прехвърлянето и наследяването на участието в капитала на ООД, или казано с други думи – на прехвърлянето и наследяването на членството, защото членството в ООД се придобива с придобиване на дялово участие в капитала (с. 24). Този аргумент е неубедителен, предвид факта че наследяването на ДД би имало смисъл само ако въз основа на него наследниците биха имали право да придобият членство в ООД, а не такова право нямат.

Членството на съдружник в ООД е прекратено със смъртта, но защо наследниците се нуждаят от ДД като особен обект, репрезентиращ потенциално тяхно членство в ООД, след като наследяването на този обект не им дава право да придобият членство в ООД. Нуждата от обособяване на ДД от членството като особен обект би била оправдана само ако наследяването му би гарантирало членство на наследниците в ООД, а той не гарантира членство. Самият докторант заявява, че макар ДД да се наследява, част от правата по него оставали „замразени“ и не можели до бъдат упражнявани, докато делът не се положи в членствена среда (с. 20). Но при наследяване на ДД наследниците придобиват право

да поискат да бъдат приети като съдружници в ООД. Всъщност те нямат такова право, а само правна възможност, чиято реализация предпоставя решение на ОС на ООД за приемането им за съдружници, а и това „право“ не е част от съдържанието на ДД (с. 29). Това обстоятелство отрича необходимостта за обособяване на ДД със замразени по него членствени права, след като „размразяването“ на тези права и придобиване на членство в ООД не зависи от волята на наследниците. Още повече, че наследниците имат възможност да поискат да бъдат приети като съдружници в ООД и на основание на вземането, което придобиват към ООД по чл. 125, ал. 3 във вр. с ал. 1, т. 1 ТЗ. Тези аргументи обезмислят сложната теоритична конструкция, която обособява ДД от членството в ООД като два самостоятелни обекта на право.

В основата на тезата на докторанта за ДД като особен обект на правото, различен от членството, стои и схващането (на с. 95, 96) за функционалната връзка между ДД и членството като самостоятелни обекти на право, според което „*ДД е основание и мярка за упражняване на редица членствени права*“. Това схващане е необосновано – основание и мярка за упражняване на членствени права в ООД не е ДД, а дяловото участие на съдружника в капитала (вж. и чл. 137, ал. 2 и чл. 148, ал. 2 ТЗ).

Неубедителен при обосноваване на тезата на докторанта е и аргументът, че ДД бил обектът на членственото правоотношение. Въпросът, на който не намерих отговор е как и защо един обект на право, каквото е членственото правоотношение се нуждае от свой обект. Обекти може да имат само субективни права, но не и правни обекти. Не виждам логика и в съждението, че делът не е самото членство, но без него членството не може да съществува (с. 110). Това поставя следващия логичен въпроса как е възможно обектът на нещо да съществува без самото нещо?;

Трето, според докторанта обособяването на ДД като обективиране на членството, без да съвпада с членството, било необходимо, за да се обоснове правоприемство, тъй *като правоприемството по необходимост предполагало наличие на обект* (с. 102). Тази теза е обаче се опровергава от факта, че при наследяване на ДД и приемане на наследниците за съдружници в ООД отсъства правоприемство – наследниците не встъпват в членственото правоотношение на починалия, а в съвсем ново правоотношение. Това обстоятелство опровергава нуждата от обособяването на ДД като обект на правото, различен от членството в ООД.

Четвърто, конструкцията за ДД като особен обект на правото, различен от членственото правоотношение в ООД не намира подкрепа и при сравнително-правното тълкуване на разпоредбите на ТЗ за прехвърляне и наследяване на членство в ООД – членството в други правни системи е

или напълно свободно прехвърлимо, без възможност за ограничаване на тази свобода, или по правило прехвърлимо, доколкото дружественият договор не ограничава неговото прехвърляне. В посочените системи прехвърлянето на ДД е по принцип равнозначно на прехвърляне на членството в ООД, включително в немското право, което по думите на докторанта стои най-близко до уредбата за наследяване на по ТЗ. В тази вр. на с. 53, цитирайки проф. К. Шмит, докторантът ясно посочва, че в немското право „*Правилата за наследяване на дела не се отличават от тези на прехвърлянето на качеството на съдружник*“.

8 Заключение.

Направените критични бележки не омаловажават постигнатите научни резултати в дисертационния труд, на който давам положителна оценка. Той *съдържа* научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и свидетелства за притежаваните теоретични знания на докторанта в областта на търговското и наследственото право, както и за неговите умения за провеждане на научно изследване. От друга страна докторантът притежава ОКС „Магистър“ и отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 ЗРАСРБ във вр. с Приложение към чл. 1а, ал.1 от 122 ПМС/2018 г. за изменение и допълнение на ППЗРАСРБ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. В тази връзка са налице условията на чл. 6 ЗРАСРБ и чл. 27 ППЗРАСРБ за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Людмил Карауланов.

Поради гореизложеното, давам своята ***положителна оценка*** за проведеното изследване и постигнатите резултати в дисертационния труд, и предлагам на научното жури да присъди *на Людмил Николаев Карауланов – докторант в задочна форма на обучение в ИДП на БАН, образователната и научна степен ‘доктор’* в област на висше образование: 3. Стопански, социални и правни науки, специалност от регулираните професии 3.6. Право, докторска програма „Стопанско/търговско право”.

25 април 2026 г. – – – – – – – – – – – –

гр. София

Изготвил становището:

проф. Григор Григоров

R E V I E W

by Grigor Naydenov Grigorov – Professor of Civil and Family Law at the Faculty of Law of Plovdiv University "Paisii Hilendarski"

On the doctoral dissertation of Lyudmil Nikolaev Karaulanov – part-time doctoral candidate at the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences, on the topic: "**Inheritance of Company Shares in a Limited Liability Company**", for the conferral of the educational and scientific degree of "Doctor" in the field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, regulated profession 3.6. Law, doctoral programme "Commercial Law".

Honorable members of the Academic Jury,

By order of the Director of the Institute for the State and the Law, I have been confirmed as an external member of the Academic Jury in the procedure for examination of the dissertation of doctoral candidate Lyudmil Karaulanov. At the first session of the Academic Jury, I was assigned the task of preparing a review.

1. Information concerning the doctoral candidate. Lyudmil Karaulanov holds a Master's degree in Law from Sofia University "St. Kliment Ohridski", conferred in 2002, with specializations in the administration of justice and in public administration. He also holds a Master's degree in International Relations from Sofia University, conferred in 2011. During the period 2022–2025 he was a part-time doctoral candidate at the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences.

2. General characterization of the dissertation submitted.

The subject of the academic study is the inheritance of company shares in a limited liability company. The chosen topic was the subject of a doctoral dissertation defended in 2024 (by Ani Kaneva, with a dissertation on "Inheritance of Company Shares and Joint-Stock Shares" at the Faculty of Law of Plovdiv University). Particular questions concerning the inheritance of company shares have been the subject of numerous other academic publications. They do not, however, exhaust all the questions that remain to be clarified with respect to the inheritance of company shares in a limited liability company. This circumstance, as well as the fact that more than 90% of all commercial companies operating in this country take the form of a limited liability

company, together with the problems which practice encounters in connection with the inheritance of company shares in a limited liability company, justify the topicality of the dissertation submitted by Mr. Karaulanov.

The topic of the work is exceptionally complex and its elaboration poses a number of challenges, in view of the laconic and unclear legal regulation contained in the Commercial Act with respect to the inheritance of company shares in a limited liability company. Its elaboration presupposes solid knowledge both in the field of commercial company law and in the field of civil law, and in particular of the law of inheritance.

The work spans 383 pages, structured as follows: title page, table of contents, list of abbreviations used, introduction, exposition in three parts, conclusion, bibliographic reference and list of court rulings used. Each part is divided into Roman-numbered points which contain Arabic-numbered points, with some of the Arabic-numbered points containing further sub-points. In drafting the work, the doctoral candidate has drawn upon an exceptionally rich body of academic literature, which encompasses practically the entire Bulgarian literature on the topic, as well as a substantial body of foreign literature – principally in German and English. He has also analyzed an exceptionally rich body of case law – of Bulgarian as well as foreign courts, and of the Court of Justice of the European Union – comprising 185 acts.

Annexed to the dissertation are excursuses, which bring the total volume of the work to 535 pages. Through them, the candidate examines collateral questions which are organically connected with the topic of the dissertation and the academic study conducted. The excursuses enrich and supplement the academic study, conferring upon it greater depth and contributing to a better understanding of the theses set forth in the dissertation; through the comparative and empirical data they contain, they create a basis for fresh academic discussions and for the formulation of de lege ferenda proposals in connection with the questions examined therein.

The doctoral candidate has formulated with precision the aims and tasks of the academic study, as well as its object and subject. The principal aim is to identify contradictions and lacunae in the legal regulation and in the case law and, on this basis, to develop further the theoretical conception of the inheritance of company shares. In conducting the study, the doctoral candidate has employed the historical and the comparative-law methods, the method of normative analysis and the inductive method of academic research. He has drawn upon the legislative models of a number of States with respect to the topic of the study – Germany, Austria, Italy, Spain, Switzerland, France and the United Kingdom. He has also drawn upon the achievements of legal doctrine – both Bulgarian and foreign. He has further drawn arguments for his theses from the European Model Company Act.

The doctoral candidate has formulated the principal thesis of the study: a company share in a limited liability company is a special object of the law, distinct from membership – a legally recognized aggregate of a temporary character which represents membership in the limited liability company.

3. Assessment of the academic and applied-academic results obtained.

The doctoral candidate has achieved the aims set before the academic study – on the basis of the comparative-law and normative analysis carried out of the statute and of the rich body of case law thereunder, and drawing upon the achievements of doctrine on the topic studied, he has formulated and substantiated a number of original conclusions and has put forward proposals for the improvement of the legal regulation in connection with the inheritance of company shares in a limited liability company, which are of theoretical as well as practical significance.

In Part I, Chapter One of the dissertation, the doctoral candidate clarifies the essence of the limited liability company as a type of commercial company and provides a historical and comparative-law overview of the legal regulation of the inheritance of company shares in a limited liability company. He emphasizes the hybrid nature of the limited liability company as a corporate form, combining features (elements) of both the personal general partnership and the capital-based joint-stock company; these features explain the particularities of the legal regulation of the inheritance of company shares. The manner in which company shares are inherited is an indicator of whether the personal or the capital element prevails within the limited liability company. On the basis of a comparative-law overview of the inheritance of shares in European legal systems, the doctoral candidate identifies three principal legislative models for the inheritance of company shares. He notes that the Bulgarian regulation governing the inheritance of company shares, which adopts the model of vinculation of participation in the limited liability company, has the greatest number of points of contact with the German model, while also exhibiting substantial divergences therefrom (p. 90 et seq.). The doctoral candidate observes that the regulation of the inheritance of company shares contained in the Commercial Act is exceedingly laconic and identifies substantial lacunae therein.

In Chapter Two, the principal concepts which underpin the inheritance of shares are clarified – share in the capital, company share, and membership in the limited liability company. The doctoral candidate distinguishes the company share from membership, placing emphasis upon the connection between, and the points of differentiation between, the two concepts. He concludes that membership cannot exist without a company share; the converse, however, is

possible. He clarifies the connection of the company share to membership and its points of differentiation from membership and indicates that the object of inheritance in the limited liability company is not membership, but rather the company share as a special object of the law (p. 96). The company share is the legal carrier and the objectivizing form of membership; as an object of the law, it may exist outside the membership relation and may, under certain conditions, be the object of disposition. The company share “safeguards” and “embodies” membership, but does not replace it and does not create it. The doctoral candidate formulates the original conception that, upon the death of the partner – when his membership is terminated – the company share is preserved as a legal object and represents membership but, unlike membership, is not a carrier of membership rights. The company share affords the heirs the possibility of acquiring membership in the limited liability company under certain conditions – they acquire the right to request the acquisition of membership in the limited liability company. The juridical fact which transforms the company share into a monetary claim against the limited liability company, or which “restores” it to the membership environment, is the result of the exercise (or non-exercise) and/or the granting (or refusal of grant) of the right to request the acquisition of membership (pp. 108 and 109).

Part II of the dissertation examines the grounds for, the subjects of, and the consequences of the inheritance of company shares. The thesis is confirmed that the object of the inheritance relation is the company share, conceived of as a special legal object, and not membership in the limited liability company – which has been terminated by the death of the partner – nor the monetary equivalent of the company share (argument from Article 129, paragraph 1 of the Commercial Act).

The inheritance relation arises as the result of the realization of a juridical fact, which, in the case of testamentary succession, comprises a valid testamentary disposition by the partner together with his death. In the case of intestate succession, the death of the partner is the sole juridical fact giving rise to the relation. The company share, as an object of the law possessing a property value, forms part of the inheritance estate. The subjective right of inheritance is an element of the inheritance relation. It is a civil-law right which is not in the nature of a claim, exercised by means of a unilateral declaration of will, and which encompasses two prerogatives of its holder – to accept the inheritance or to renounce it. The right of inheritance is absolute – the addressees of the right are an indeterminate range of persons (p. 141). The doctoral candidate draws a precise distinction between the two forms of inheritance from the legacy, as well as between the consequences flowing from the legacy of a company share (Article 146 et seq.).

The subjects of the right of inheritance are different persons in the case of intestate succession and in the case of testamentary succession. They must be called to the succession – a circumstance which is not indicated at its systematic location as a precondition for inheritance (it is mentioned at p. 152 et seq.), but only in the Conclusions to Part Two of the dissertation (p. 217). I see no obstacle to the limited liability company itself also being heir to a company share, but only by way of testamentary succession; this possibility, however, has not been discussed by the doctoral candidate, nor have the consequences of the acquisition of a company share by the limited liability company itself by way of testamentary succession. In the event of renunciation of the inheritance, the municipality or the State may be called to the succession.

The doctoral candidate correctly emphasizes that the company share constitutes the personal property of the partner-spouse – the share does not form part of the matrimonial community property. Therefore, upon inheritance, the surviving spouse receives a portion of it equal to the portion of each of the children.

A condition for the acquisition of the company share is the acceptance of the inheritance. Such acceptance entitles the heir to dispose of the inherited company shares, to transfer them in compliance with the requirements of Article 129, paragraph 1 of the Commercial Act, to request to be admitted as a partner, or to claim payment of the monetary equivalent of the company share under Article 125, paragraph 3 of the Commercial Act (p. 158).

The doctoral candidate states that, with the inheritance of the company share, the heir acquires not only the property rights but also a number of non-property rights integrated within the company share – the right to vote, the right to information, the right of participation in the general meeting, and others. These rights are not intuitu personae, but operate as instruments which serve the property participation in the limited liability company. Non-property membership rights which have been agreed upon with regard to the person of the testator are not inherited – they are extinguished with the termination of the membership on account of his death (pp. 174, 175). The question to which no answer is given, however, is why the aforementioned non-property rights are acquired upon inheritance of the company share, given that the inheritance of the company share does not confer upon the heir a right to membership in the limited liability company, but solely a right to request the acquisition of membership in the limited liability company.

The right to request the acquisition of membership in the limited liability company is qualified as a potestative right of a hybrid character, since the alteration in the legal sphere of another does not occur automatically with the exercise of the right, but requires a resolution of the general meeting of the limited liability company on the admission of a new partner as an additional right-

creating element. This qualification raises in my mind the question whether the heir possesses a right to acquire membership, or merely a legal possibility which is not guaranteed by the statute. The said “right” is exercised by an express declaration of will of the heir addressed to the limited liability company (p. 186). Where the heirs to the company share are several, they must jointly submit the request for membership to the limited liability company. The Commercial Act does not prescribe a period within which the company is to rule upon the request, and this gives rise to legal uncertainty. In this connection, the de lege ferenda proposal that a preclusive period be established within which the limited liability company is to rule upon the heir’s request merits support (p. 183). The exercise of the right to request the acquisition of membership has as its aim the transformation of the inherited company share into a new membership relation. It would be more accurate to state that the aim is to acquire membership in the limited liability company, in view of the doctoral candidate’s assertion that the company share is the core of the membership relation in the limited liability company. For such transformation, however, the exercise of the right is not sufficient – a resolution of the general meeting of the limited liability company on the admission of the heir as a partner is required. The general meeting (of the limited liability company) has the right to choose between admitting a new partner and paying the monetary equivalent of the share pursuant to Article 125, paragraph 3 of the Commercial Act (pp. 180–182). In the former case, the heir to the company share will acquire membership in the limited liability company; he does not, however, step into the membership relation of the testator, but enters into a new membership relation (p. 186). The doctoral candidate, however, does not indicate the moment from which the heir steps in as a partner in the limited liability company – a question which has significance for the legal consequences of the arising of membership. Should the limited liability company refuse to admit the heirs as partners, the company share is “extinguished” and a claim against the limited liability company arises in favor of the heirs under Article 125, paragraph 3 of the Commercial Act (p. 185).

In Chapter Three of Part II, the legal consequences of the inheritance of a company share are clarified, including with regard to the rights of third persons in respect of the company share. The doctoral candidate states that the company share is acquired together with all rights and obligations, including the encumbrances which burden it at the moment of the opening of the inheritance, in accordance with the principle that the encumbrances follow the object upon its transfer. In particular, the heirs acquire the company share together with the special pledge constituted thereon; the attachment imposed upon the company share is also enforceable against them. The proposal that a legal regulation be created for the constitution of a right of usufruct over the company share, of the kind that exists under the laws of a number of States (p. 193 et seq.) merits support. The distinction drawn between the inheritance of the company share

and the inheritance of a claim for a portion of the profits of the limited liability company that has been distributed during the lifetime of the testator is a precise one (p. 201 et seq.), notwithstanding the fact that the systematic location of this distinction does not lie within Chapter Three. A claim for a distributed portion of the profits is an object of inheritance separate from the company share. Inasmuch as it is monetary and divisible in character, the heirs acquire individually, in proportion to their hereditary shares, a claim against the limited liability company for a part of the claim for profits. The doctoral candidate does not, however, give an answer concerning the relationship between the company share and the claim for profits which have been distributed after the death of the partner and prior to the heirs' entry into the membership relation (pp. 203–204). The questions raised concerning private international law in connection with the inheritance of company shares, and the de lege ferenda proposals made in connection therewith, as well as the questions concerning taxation upon the inheritance of company shares, are interesting, although in my view they fall outside the topic of the dissertation.

Part III of the dissertation examines the consequences of the admission of the heirs as partners in the limited liability company and of the company's refusal to admit them. While indicating that the juridical fact (the preconditions) for the arising of membership is the same as in the case of an inter vivos transfer of company shares under Article 129, paragraph 1 of the Commercial Act, the doctoral candidate places emphasis upon the requirement of legal capacity as a precondition for the arising of membership (p. 228 et seq.). He substantiates the conception that, where the heir is a natural person lacking legal capacity, he cannot acquire membership. Merits support the de lege ferenda proposal that the Commercial Act regulate the possibility for persons lacking legal capacity to acquire membership through the inheritance of a company share (pp. 233, 234). I likewise support the conclusion that, for the acquisition of membership by an heir who is already a partner in the limited liability company, no resolution of the general meeting of the partners under Article 122 of the Commercial Act is required; systematically, however, the location of this conclusion belongs in Part II. I concur with the conclusion that no resolution of the general meeting is required where there is an express provision in the company contract regulating the possibility of inheritance of company shares of the partners, provided the heirs satisfy the requirements of the statute or of the company contract (pp. 247, 248), as well as to the proposal made on this basis for a supplement to Article 129 of the Commercial Act (pp. 252, 253). Of substantial interest both for practice and for doctrine is the analysis in connection with the management of, and the disposition over, a common company share acquired by several heirs, before and after the acquisition of membership in the limited liability company. The doctoral candidate states that the company share represents the membership relation; for this reason, it is single and indivisible. Until the

acquisition of membership, the disposition over the company shares and the exercise of the right to request the acquisition of membership in the limited liability company require the common consent of the co-holders of the company share. After the acquisition of membership, the rights under the common company share are exercised jointly (Article 132 of the Commercial Act), and the co-holders of the company share must form a common will in their relations with the limited liability company when exercising a property right under the common company share. The doctoral candidate substantiates the conception that, in the internal relations among the co-holders, by analogy with Article 32 of the Property Act, decisions concerning the exercise of the rights under the co-held company share are taken by a resolution adopted by a majority of the ideal portions of the company share that are held. The conception, however, that the non-property rights which possess a strictly individual character (the right to participate in the general meeting, the right to information, the rights of control) may be exercised separately by each co-holder of the company share stands in need of substantiation. I support the conception that each individual co-holder is vested with autonomous standing to defend such rights (pp. 266–268).

The doctoral candidate has cogently substantiated a number of conclusions which I support:

1) That, on account of the special legal regulation in the Commercial Act concerning the co-holding of a company share, the rules of the Property Act on co-ownership are subsidiarily applicable only to questions in connection with the co-holding of the company share which are not regulated by the Commercial Act (pp. 264, 265). Inasmuch as the company share is not a thing, Article 76 of the Inheritance Act, concerning the disposition over individual hereditary properties, is inapplicable to its disposition (p. 266);

2) The conclusion that the company share cannot be the subject of judicial partition (p. 283), and the conclusion that a renunciation of the rights in the company share is impermissible, since it would affect the interests of the creditors, of the limited liability company and of the remaining partners (p. 306);

3) That, upon the death of the sole owner of the capital, the company is dissolved by reason of the death, contrary to that which is held in Interpretive Decision No. 1 of 2023 of the General Assembly of the Civil and Commercial Chambers of the Supreme Court of Cassation (p. 330 et seq.). Substantiated in this connection is the conception that the heirs are vested with standing to declare the dissolution of the limited liability company for entry in the Commercial Register (pp. 336–338). In connection with the analysis of the problems in the case law on the application of Article 157, paragraph 1 of the Commercial Act, the doctoral candidate’s proposals for the amendment and supplementation of Article 157, paragraph 1 of the Commercial Act and of Article

15 of the Commercial Register and Register of Non-Profit Legal Entities Act (pp. 344, 345) merit support.

Interesting and useful for doctrine, inasmuch as they raise numerous questions, are the doctoral candidate's reflections in connection with the partition (division) of the co-held company share (pp. 271–289). I find, however, that they fall, on the whole, outside the topic of the dissertation. Falling outside the topic of the work as well are the reflections concerning the disposition over a company share where the inheritance (including the company share contained therein) is acquired under the benefit of inventory (p. 302 et seq.). It is true that the disposition over inherited property acquired under the benefit of inventory is governed by special rules in Article 65 of the Inheritance Act; however, those rules have no significance for the validity of the disposition transaction concerning the inherited company share, but rather for the lapse of the limited liability of the heir who has accepted the inheritance under the benefit of inventory.

In connection with the inheritance of a company share in a single-member limited liability company, the doctoral candidate accepts that the single-member limited liability company is dissolved automatically upon the death of the sole owner of the capital (pp. 330, 331). Support is owed to the interpretation of Article 157, paragraph 1 of the Commercial Act, according to which the expression "unless otherwise agreed" performs a corrective function with respect to the automatic dissolution, by allowing the sole owner of the capital, during his lifetime, to agree upon a modification of the legal consequences in the sense that the single-member limited liability company shall not be dissolved upon his death. It is, however, impermissible to agree that the heirs shall acquire membership in the limited liability company automatically (pp. 325–327). I likewise support the broad interpretation of Article 157, paragraph 1 of the Commercial Act, according to which the right to request the continuation of the activity of the company is vested not only in the heirs within the meaning of the Inheritance Act, but also in the legatee of the company share, as well as in a third person who has acquired the company share from the heirs (pp. 332, 333). Support is also owed to the de lege ferenda proposal that a preclusive period be established within which the persons who have acquired a company share are to declare whether they shall continue the activity, as well as to broaden and clarify the range of persons who may request the continuation of the activity (pp. 343, 344).

The doctoral candidate raises the question of who is the addressee of the declaration of will to continue the activity – a question which is of theoretical as well as practical significance, but to which no answer is given. The doctoral candidate correctly concludes that the heirs hold a potestative right to declare the continuation of the activity of the single-member limited liability company;

from his reflections, however, it does not become clear what are the consequences of the exercise of that right and, in particular, whether the exercise of the right constitutes a precondition for the acquisition of membership in the company. Should the answer be in the affirmative (see pp. 354 and 355), it would be desirable for this particularity in connection with the acquisition of membership in the single-member limited liability company to be expressly indicated.

The substantiation of most of the aforementioned conclusions bears witness to the doctoral candidate's capacity to analyze the legal regulation, to conduct academic disputes, and to argue his theses on questions which are contested or unregulated by the statute.

4. Assessment of the academic and applied-academic contributions. The dissertation contains academic and applied-academic results which are of contributive character to legal doctrine and to the development of practice. Some of them are objectivized in the de lege ferenda proposals made for supplementation, principally, of Article 127, Article 129a (a proposal for the regulation of the possibility of constituting a usufruct over a company share) and Article 157 of the Commercial Act. Alongside these, contributive in character are also the following:

– The comparative-law study of the European models for the inheritance of company shares in the limited liability company and their juxtaposition with the model adopted in the Commercial Act, which affords the possibility of historical and comparative-law interpretation and of the precise application of the laconic and incomplete regulation of the Commercial Act concerning the inheritance of company shares in the limited liability company;

– The conception, formulated by the doctoral candidate, of the company share as a special object of the law possessing an instrumental function. According to this conception, the company share is neither a thing, nor a subjective right, nor an aggregate of rights, but rather a sui generis legal object, the purpose of which is to represent the membership relation in the limited liability company. It has a dual existence within the framework of the membership relation – as the economic core of membership, while the latter exists, and outside membership, as an object which, upon the death of a partner, exists temporarily outside the membership relation. The company share exists as a legal object so long as the possibility for it to fulfil its representative function is present – the lapse of this possibility leads to its extinguishment as a legal object. It is not extinguished upon the death of the partner, but with the heirs' renunciation of the possibility of requesting membership in the limited liability company, or with the company's refusal to admit them as members;

– The further development by the doctoral candidate of the conception in doctrine that not all non-property rights under the company share are intuitu personae. Some of them are immanently connected with the company share, and not with the person of the partner, in that they serve the exercise of the property rights thereunder. This circumstance permits them to be inherited together with the inheritance of the company share. The non-property rights connected with the person of the partner are not inherited – they are extinguished with the termination of the membership on account of the death of the partner.

– Of applied-academic significance for the development of the legislation and for the application of the law are the analysis and a number of conclusions made principally in Part III of the dissertation, as well as in Excursuses 3 and 4 to the dissertation.

5. Assessment of the publications on the topic of the dissertation.

The doctoral candidate has four publications on the topic of the dissertation, as well as four other publications in press, which are incorporated within the dissertation. The assessment which I give of the work applies to them in its entirety.

6. Assessment of the abstract.

The abstract of the dissertation contains 28 pages. In it, the doctoral candidate has correctly presented, in summary form, the content of the dissertation.

7. Critical observations, recommendations and questions.

As regards the dissertation, I have observations of a principled nature as well as observations of a specific character.

7.1. My observations of a principled nature concern the content and the volume of the dissertation, a number of contradictions and unsubstantiated conclusions in the manner of its presentation, as well as the doctoral candidate's thesis that the company share is a special object of the law, distinct from membership in the limited liability company.

7.1.1. The purpose of a table of contents is to orient the reader as to the principal questions included in a book and to assist him in finding more readily the question of interest to him. The table of contents of the dissertation achieves the opposite effect – it is exceedingly detailed, often artificially fragmented into a

multitude of Roman and Arabic-numbered points and sub-points, and does not assist but rather hinders the reader in finding the question of interest to him. I see no purpose in setting apart, as a (sub-)point within the table of contents, an individual paragraph consisting of a few sentences – yet such instances are numerous in the work. The negative effect of the detailed table of contents is reinforced by the often illogical ordering of the individual points and sub-points within the respective chapter of the dissertation, and by the lack of correspondence between the heading of the respective point and the exposition contained therein. An example (though not the only one) of this is point 3 at p. 137, in which the question whether the entry of the exclusion of a partner prior to his death precludes the inheritance of the company share has nothing in common with the heading of point 3 – limitations, principles and consequences upon the inheritance of shares. From it I learnt nothing also concerning the principles and consequences upon the inheritance of company shares – the exposition relates in part to limitations upon the acquisition of membership in the limited liability company, but not to the inheritance of company shares.

I see no logical connection between point II of Part III, Chapter One (Management and disposition over an inherited company share within and outside the membership environment) and the Arabic-numbered points contained therein. It would be logically correct for point 1 of point II to be devoted to the management and disposition over the inherited company share until the acquisition of membership by the heirs (and not to co-holding over inherited shares until the carrying-out of partition, not least because such partition may be carried out both before and after the acquisition of membership by the heirs); within the framework of that point, the management and disposition over the company share could be set apart as autonomous sub-points. Correspondingly, point 2 oughts to be devoted to the management and disposition over the inherited company share after the acquisition of membership by the heirs (and not to the partition of an inherited company share). Within the framework of the present point 2, I see no fundamental difference in the content of sub-points 2.3 and 2.5, nor any need for them to be set apart (pp. 278–280). The location of the present point 2.5 (p. 280 – Voluntary partition of inherited shares) lies, logically, within point 2 at p. 271 (Partition of an inherited company share). Outside the subject-matter of point 3 (Disposition over a company share acquired by way of inheritance, p. 289) lie sub-points 3.4 and 3.5 included therein (concerning the acquisition of own shares by the limited liability company and the assumption of a freed company share by the partners). There is a discrepancy between the heading of point III (Realization of the share upon refusal of membership, p. 306) and the exposition contained in that point. The exposition relates to the arising of a claim under Article 125, paragraph 3 of the Commercial Act following the dissolution of the company share, and not to the

realization of the share. The realization of the company share is the subject of the exposition in the preceding point II.

A similarly illogical ordering of the table of contents and lack of correspondence between its points and the exposition contained therein is also to be observed in Part Two of the dissertation.

The dissertation is of unacceptably large volume and would benefit from being reduced; ample reserves are available for that purpose. First, the work contains numerous repetitions in each of the three Parts. Within the framework of the respective Part, the same propositions are often repeated, and in different ways, on multiple occasions, while in Parts Two and Three, the theses set forth in Chapter One are repeated on multiple occasions. Second, the work includes the analysis of many statutory provisions and questions which lie outside the topic, in that they exhibit no particularities in the case of the inheritance of company shares (pp. 86 et seq., 164–166, 169, 172, 191–192, 206, 272 et seq., 304, 317 et seq., and others). Such, for instance, are the questions concerning the scope of liability of the heir who has accepted the inheritance under the benefit of inventory; the dispute as to whether the drawing-up of an inventory forms part of the procedure for the acceptance of the inheritance; the question concerning the period for the acceptance of the inheritance; the question concerning the calling of an heir; the question concerning the possibility of set-off and retention of a portion of the profits which the limited liability company may exercise against the not fully paid-up value of the subscribed share – the object of inheritance – and a number of other questions. Not properly the subject of a dissertation is the detailed presentation of opinions in connection with an Interpretive Decision issued by the Supreme Court of Cassation – in this respect, I find point III of Chapter Two of Part Three of the dissertation to be unnecessary. Upon reading this Part, I am left with the impression that the doctoral candidate has “drowned” in judicial casuistry and that, in seeking to cover the vast body of case law, he has, figuratively speaking, “lost his way in the forest”, the result being a fragmented, unsystematized, illogical, and often chaotic, “piecemeal” exposition of important questions in connection with the consequences of the arising or the non-arising of new membership stemming from the inherited company share.

7.1.2. The dissertation contains many imprecise and unsubstantiated, mutually contradictory, and often untrue statements. I consider the principal cause thereof to be the doctoral candidate’s literal reliance upon various legal sources and the insufficient depth of his analysis and reflection upon the legal regulation of the inheritance of company shares.

At pp. 96 and 106 it is asserted that membership without a company share in the limited liability company cannot exist, since the company share is the foundation for the arising of the membership relation. The opposite is asserted at p. 24 – the membership relation arises with the subscription of a share in the

capital, on the basis of the subscribed share the partner is required to make a property contribution, and only upon the making of such contribution does the partner acquire the company share. Untrue is the statement (at p. 107) that “the share in the capital corresponds to the contribution made”. The opposite is true – the contribution must correspond to the share in the capital, which is fixed in the company contract; therefore, there can be no question of its size being determined by the contribution made against it. The contribution may also be greater in size than the subscribed share in the capital, but it cannot be lesser, in view of the requirement of full coverage of the capital of the limited liability company – a requirement which is reflected at p. 24.

The doctoral candidate correctly states that, for the purposes of inheritance, it is of essential significance to establish a clear distinction between the key concepts of share in the capital, company share and membership, which are often confused in legal terminology (p. 107). The mutually exclusive and untrue statements quoted above, however, give rise to the impression that he has not clarified for himself, and does not draw a clear distinction between, the three concepts. This impression is reinforced by the fact that, in a number of places, the doctoral candidate confuses the company share with membership in the limited liability company.

At p. 233, in his apt de lege ferenda proposal that the possibility for persons with limited legal capacity to acquire membership in the limited liability company be regulated, the doctoral candidate proposes that those persons exercise their membership rights with the assistance of their legal representative. Under our law, however, only minors and persons fully lacking legal capacity have a legal representative.

At p. 247, within two adjacent paragraphs, it is asserted that Article 137, paragraph 1, item 2 of the Commercial Act is both a mandatory provision and a default provision. A provision, however, may be either mandatory or default.

At pp. 254, 255 it is asserted, without substantiation, that the entry of the heirs as partners in the Commercial Register and Register of Non-Profit Legal Entities has declarative effect, notwithstanding the express and unambiguous provision of Article 140, paragraph 4 of the Commercial Act and without reliance upon the contested conception of the Supreme Court of Cassation regarding the limited constitutive effect of the entry in the internal relations of the limited liability company.

Imprecise is the assertion at p. 306 that, where the net value of the assets is less than the registered capital, the claim of the withdrawing partner or of the heirs (against the limited liability company) is smaller in size than the capital contribution made. The correct conclusion would be that, in such case, the

withdrawing partner / the heirs shall not receive a single stotinka from the limited liability company on the basis of Article 125, paragraph 3 of the Commercial Act.

At p. 169 it is asserted that the renunciation of the inheritance (including the company share contained therein) of the deceased sole owner of the capital of the limited liability company … could lead to the dissolution of the company pursuant to Article 157, paragraph 1 of the Commercial Act. The opposite position is taken at p. 323 – the dissolution of the limited liability company occurs ex lege upon the death of the sole owner of the capital of the limited liability company. Probably owing to the absence of a categorical position on the question of the consequences which the death of the sole owner of the capital has for the limited liability company, it is asserted at p. 329 that the heirs have a right of choice between the continuation and the dissolution of the company. The heirs have no such choice; rather, depending upon the final position which the doctoral candidate is to formulate on the question, they would have either the possibility of dissolving the limited liability company (if it is accepted that it is not dissolved automatically upon the death of the sole owner of the capital), or the possibility of adopting a resolution for the continuation of the activity of the single-member limited liability company (if it is dissolved).

Mutually exclusive answers are given as well to the question whether all the heirs of the deceased sole owner of the capital may continue the activity by entering as partners, or whether this may be done only by one of them, on the condition that he acquires the ideal portions of the others in the company share. At p. 333 it is asserted that “the dissolution or continuation of the single-member limited liability company cannot be carried out at the will of only one of the heirs – the consent of all the heirs is required.” The assertion at pp. 354, 355 is similar – “where the heirs of the deceased sole owner of the capital are several, it is possible for the activity of the company to be continued by only one or by several of them.” At p. 333, however, the precise opposite is asserted – “inasmuch as the single-member limited liability company is … a company with a single owner of the capital, the continuation of the activity requires that the capital be concentrated in the hands of a single person.” That, it is said, necessitated that the shares first be consolidated in favor of one of the heirs or of a third person, before the continuation as a single-member limited liability company could be requested. The latter assertion is untrue or, at the very least, unsubstantiated, since the statute does not require that, upon the death of the sole owner of the capital, the limited liability company be continued as a single-member limited liability company.

Unsubstantiated is the conclusion (at p. 251) that, in the hypothesis of vinculation of the company share laid down in the company contract (which requires prior … consent of the general meeting in favor of the transferor-partner, including for transfer to another partner), the transfer of the company

share is null and void. I would ask what is the ground for the nullity of the transfer transaction – such a ground cannot be derived from Article 26 of the Obligations and Contracts Act, nor from the provisions of the Commercial Act. A different conception on the question is expressed at p. 294 – the absence of consent of the general meeting upon the transfer of a company share does not lead to the nullity of the transaction, but renders it unenforceable against the company.

Untrue is the assertion (at p. 98) that "there is no consistent differentiation in the statute between share in the capital and company share" – such differentiation is drawn in a number of provisions of Chapter 13 of the Commercial Act, including in Article 127 of the Commercial Act. It collides with the assertion that "the share in the capital stands in a generic functional and causal connection with the company share …" (p. 24). Untrue is the assertion (at p. 176) that, from Article 127 of the Commercial Act, it may be concluded that the share, as a legal aggregate, comprises property and non-property component prerogatives – no such conclusion can be derived from Article 127. Untrue is the assertion (at p. 134) that the parties to the inheritance relation are the testator (the deceased) and the heirs – a deceased person cannot be a party to a legal relation, including an inheritance relation.

Untrue is the assertion (at p. 355) that the entry of the continuation of the activity of the limited liability company – dissolved on account of the death of the sole owner of the capital – on the basis of a resolution of the heirs under Article 157, paragraph 1 of the Commercial Act, is not a "continuation" within the meaning of Article 157, paragraph 1 of the Commercial Act, but rather a transformation … pursuant to Article 264 et seq. of the Commercial Act. It is true that there was case law to that effect; however, it has long been overcome as incorrect.

In a number of places, the doctoral candidate speaks of the inheritance of more than one company share which the testator has held (see, for instance, p. 219). This statement collides with what he has stated, namely that the company share represents the membership relation, and for this reason it is single and indivisible, as well as that "the existence of the company share … is conditioned and … is rendered dependent upon the possibility of representing … the membership relation" (p. 25). Inasmuch as the testator had only one membership relation with the limited liability company, it is not possible for him to have several company shares. The doctoral candidate himself asserts so at p. 219 – "the membership of the heir in the limited liability company is only one, regardless of the shares held." I consider this contradiction to be explained by the conflation of the company share, which is only one, with shares in the capital and with the possibility for the partner in the limited liability company to hold more than one share in the capital.

In view of the observations made, were I in the doctoral candidate's place I would entirely rework Part III of the dissertation and would correct the

contradictions and the unsubstantiated assertions that have been identified in Part I and Part II. By deleting the questions which fall outside the topic of the dissertation, as well as the numerous repetitions admitted, I would reduce the volume of the work to a more reasonable size.

7.1.3. The doctoral candidate's thesis is that the company share is a special legal object and is something distinct from membership in the limited liability company. It finds support in Article 129, paragraph 1 and Article 125, paragraph 1, item 1 of the Commercial Act and is consistently maintained throughout the exposition of the dissertation. According to it, the company share represents an existing or potential membership relation. Within the relation, the company share is not an autonomous object; outside the relation, however, it acquires an autonomous existence as the object of disposition transactions and of hereditary succession (pp. 24 and 25). This thesis is insufficiently substantiated for the following reasons:

First, the legislator does not establish a unified concept of the company share, nor is there a legal definition of the company share. In Chapter 13 of the Commercial Act, the legislator does not speak of membership or of a membership relation in the limited liability company, but of participation or of a company share. For this reason, according to the prevailing conception in doctrine, the company share is synonymous with membership in the limited liability company. The doctoral candidate himself, in a number of places, confuses the company share with membership in the limited liability company conceived of as a relation (see, for instance, p. 96 in conjunction with p. 24);

Second, it does not become clear what motives have led the legislator, alongside the membership relation in the limited liability company, which is itself an autonomous object of the law, to create yet another special legal object in the form of the company share. I did not find convincing reasoning for this in the dissertation. According to the doctoral candidate, the company share is set apart as a special legal object … with the aim of facilitating the transfer and the inheritance of participation in the capital of the limited liability company, or, in other words, the transfer and inheritance of membership, since membership in the limited liability company is acquired with the acquisition of share-based participation in the capital (p. 24). This argument is unconvincing, in view of the fact that the inheritance of the company share would have meant only if, on its basis, the heirs were to have the right to acquire membership in the limited liability company – yet they have no such right.

The membership of a partner in a limited liability company is terminated by death, but why do the heirs need the company share as a special object

representing potential membership of theirs in the limited liability company, if the inheritance of that object does not confer upon them the right to acquire membership in the limited liability company. The need to set the company share apart from membership as a special object would be justified only if its inheritance were to guarantee membership for the heirs in the limited liability company; yet it does not guarantee membership. The doctoral candidate himself states that, although the company share is inherited, some of the rights thereunder remain “frozen” and cannot be exercised until the share is placed within the membership environment (p. 20). Yet, upon the inheritance of the company share, the heirs acquire the right to request to be admitted as partners in the limited liability company. In actual fact they have no such right, but only a legal possibility, the realization of which presupposes a resolution of the general meeting of the limited liability company on their admission as partners; moreover, this “right” does not form part of the content of the company share (p. 29). This circumstance negates the necessity for setting the company share apart with frozen membership rights thereunder, given that the “unfreezing” of those rights and the acquisition of membership in the limited liability company do not depend upon the will of the heirs. All the more so, given that the heirs have the possibility of requesting to be admitted as partners in the limited liability company also on the basis of the claim which they acquire against the limited liability company under Article 125, paragraph 3 in conjunction with paragraph 1, item 1 of the Commercial Act. These arguments deprive of meaning the complex theoretical construction which sets the company share apart from membership in the limited liability company as two autonomous objects of the law.

At the foundation of the doctoral candidate’s thesis concerning the company share as a special object of the law, distinct from membership, there also stands the conception (at pp. 95, 96) of the functional connection between the company share and membership as autonomous objects of the law, according to which “the company share is the basis and the measure for the exercise of a number of membership rights.” This conception is unsubstantiated – the basis and the measure for the exercise of membership rights in the limited liability company is not the company share, but the share-based participation of the partner in the capital (see also Article 137, paragraph 2 and Article 148, paragraph 2 of the Commercial Act).

Unconvincing as well, in the substantiation of the doctoral candidate’s thesis, is the argument that the company share is the object of the membership relation. The question to which I found no answer is how and why an object of the law, which the membership relation is, has need of an object of its own. Only subjective rights may have objects, and not legal objects. Nor do I see logic in the proposition that the share is not membership itself, but that without it

membership cannot exist (p. 110). This poses the next logical question: how is it possible for the object of something to exist without the thing itself?

Third, according to the doctoral candidate, the setting apart of the company share as the objectivization of membership, without coinciding with membership, was necessary in order to substantiate succession, since succession by necessity presupposes the presence of an object (p. 102). This thesis, however, is refuted by the fact that, upon the inheritance of the company share and the admission of the heirs as partners in the limited liability company, succession is absent – the heirs do not enter into the membership relation of the deceased, but into an entirely new relation. This circumstance refutes the need for setting the company share apart as an object of the law distinct from membership in the limited liability company.

Fourth, the construction of the company share as a special object of the law distinct from the membership relation in the limited liability company finds no support also in the comparative-law interpretation of the provisions of the Commercial Act on the transfer and inheritance of membership in the limited liability company – membership in other legal systems is either entirely freely transferable, with no possibility of restricting that freedom, or, as a rule, transferable, in so far as the company contract does not restrict its transfer. In the systems mentioned, the transfer of the company share is in principle equivalent to the transfer of membership in the limited liability company, including in German law, which, according to the doctoral candidate, stands closest to the regulation of inheritance under the Commercial Act. In this connection, at p. 53, citing Professor K. Schmidt, the doctoral candidate clearly states that, in German law, “The rules concerning the inheritance of the share do not differ from those concerning the transfer of the status of member.”

8. Conclusion.

The critical observations made do not diminish the academic results achieved in the dissertation, to which I give a positive assessment. It contains academic and applied-academic results which constitute an original contribution to scholarship and which bear witness to the doctoral candidate’s theoretical knowledge in the field of commercial and inheritance law, as well as to his skills in the conducting of academic research. Furthermore, the doctoral candidate holds a Master’s degree and meets the minimum national requirements under Article 2b, paragraphs 2 and 3 of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, in conjunction with the Annex to Article 1a, paragraph 1 of Council of Ministers Decree No. 122/2018 amending and

supplementing the Implementing Regulation of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, for the conferral of the educational and scientific degree of “Doctor”. In this connection, the conditions of Article 6 of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and Article 27 of the Implementing Regulation of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria for the conferral of the educational and scientific degree of “Doctor” upon Lyudmil Karaulanov are present.

In view of the foregoing, I give my positive assessment of the research conducted and the results achieved in the dissertation, and I propose to the Academic Jury that it confer upon Lyudmil Nikolaev Karaulanov – part-time doctoral candidate at the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences – the educational and scientific degree of “Doctor” in the field of higher education: 3. Social, Economic and Legal Sciences, regulated profession 3.6. Law, doctoral programme “Commercial Law”.

25 April 2026

Sofia

Prepared by: Grigor Grigorov, Professor